

کافی: ۵

کافی عمری زبان دے لفظ کافی و جوں لکھیا اے
جیسے معنی کافی ہونا، بھیرا ہونا میں مثلاً
و کافی باللہ شہیدا

ترجمہ: رب دی گواہی کافی ہے۔

کافی دے اصطلاحی معنی:

اصطلاح ورج کافی اوس نظم کوں آکھیا جاندا اے جیسے
ورج فلسفہ، تصوف یعنی اللہ دیاں مٹاں دا ذکر ہووے

کافی دی بیت:

بیت پکھوں ویکھیا جاوے تے کافی سالوں ڈھیر شتلاں
ورج لہو جاندی اے۔ سنزل، مثلت، مربع، مخمس،
مسدس، کافی دیاں مرعوب تے معروف بیتاں نیں۔

کافی دا صنفونوع:

کافی ورج اللہ نال محبت، عاقبت دی فکر، عبادت
تے ریاضت دا ذکر، دنیاوی بے شباتی دا تذکرہ تے
مٹاں دی تلقین دا درس ملدا ہے۔

پنجابی شاعری وچ کافی دے مہندے شاعر:

پنجابی شاعری دے 3 مہاندے شاعر تے
انہاں دی کافیاں دی چند مثالیں مندرجہ ذیل
نیں۔

حضرت شاہ حسین:

ایہاں لوں کافی دانہ والا باقاعدہ تے بانی شاہ
مزیا حازا اے۔ ایہاں دیاں کل 163 کافیاں
موجود نیں۔

شاہ حسین دی مہدیہ کافی دی نمونہ:

وہ رہا میرے حال دا محرم لوں
اندر لوں میں باہر لوں میں، روم روم وچ لوں
لوں میں تانا لوں میں بانا، سبھ کجھ میرا لوں
کے حسین فقیر سائیں دا، میں نا میں سبھ لوں

بابا بلھے شاہ:

بلھے شاہ کافی دے دوج وڈے شاعر نیں۔
بابا بلھے شاہ دی وحدت الوجود نال ونگی مہافی

وہ را الجھارا الجھا کر دی نیں میں، آپے را الجھا ہوئی
سد و نی میںوں دھید و را الجھا، پیر نہ آنھو کوئی
را الجھا میں وچ میں را الجھ وچ، ہو در خیال نہ کوئی
میں نہیں اوہ آپے اپنی، آپ کرے را الجھوئی

خواجہ غلام فرید:

بلھے شاہ مگروں خواجہ غلام فرید کافی دے وڈے
شاعر نیں۔ ایہاں نے سرائیکی زبان اچ کافیاں
لکھ۔

خواجہ غلام فرید دی کافی دامنونہ:

آچنوں دل یار، پیلوں پکیاں نی وے
 کئی بگڑیاں کئی ساویاں پیلیاں کئی کھوریاں کئی پھلڑیاں نیلیاں
 کئی اودیاں گلنار کثویاں رتیاں نی وے
 آچنوں دل یار، پیلوں پکیاں نی وے۔

مکدی گل:

مکدی گل ایہہ کہ کافی اب اجیسی نظم اے جس لوں تن تن
 چار چار مصرعیاں ورت لکھیا جندا اے۔ ایس نظم دا آخری
 مصرعہ بار بار دہرایا جاؤندا اے۔ ایس ورت ہونیا کرام
 نے ابترے و چاراں دا اظہار ورتا اے۔ کافی دے درج
 بالا تن شاعراں بارے آکھیا جندا اے کہ شاہ حسین نے
 کافی دی بنیاد رکھی۔ بلکہ شاہ نے ایس بنیاد تے
 عمارت تعمیر کیتی تے خواجہ فرید نے ایس عمارت
 لوں مکمل کیتی۔

ڈرامہ:

ڈرامہ دے لغوی معنی:

ڈرامہ دا لفظ یونانی زبان دے لفظ 'ڈراؤ' توں
نکلایا اے جیہدا مطلب ہے 'کرے وکھانا'

ڈرامہ دے اصطلاحی معنی:

اصطلاحی معنیاں وچ ڈرامے توں مراد حیاتی دے
کسی خاص واقعے توں اوہ سے طرح کرے وکھایا
جاوے جیوں اوہ اہلی حالت وچ گزریا ہووے

ڈرامے دی تعریف:

ڈرامہ دے بارے کئی لکھاریاں وکھو وکھو
تعریفاں مہیاں جیوں:

بقول افلاطون: ایہ دنیا اہل دا پیرچھاواں اے

اہل دنیا آسمان وچ کردے پورا اے تے

ڈرامہ اس پیرچھائی دی پیرچھائی اے ایس ٹی

ڈرامہ نقل دی نقل ہے (شعید)

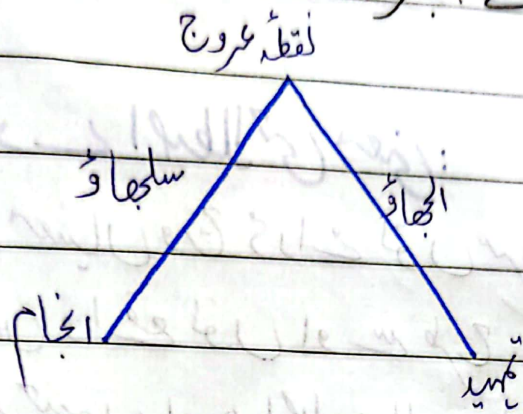
'Twice away from reality'

بقول ایس ٹی فالرج: ڈرامہ حقیقت دی نقل

نیں سلگوں فطرت دی نقل اے -

ڈرامہ دے بنیادی عناصر

- 3 کردار
 1 ایمانی
 2- پلاٹ
 3 زمان و مکان
 4 مکالمے
 5-8 زبان تے بیان
 7 منظر نگاری
 پلاٹ دے اجزاء:

تمہید: تمہید نال ڈرامہ نگار ایمانی دامنڈھ بچھا اے تے کردار
 دی جان تہجان ہونڈی: اے۔

انجھاؤ انجھاؤ ارج ڈرامہ دی ایمانی دے مسائل سامنے آندریں
 نقطہ شروع نقطہ شروع ارج مسئلہ کافی طول پکڑ جاندا اے
 سجھاؤ سجھاؤ ارج ڈرامہ نگار ایمانی دیاں کچھ گتھیاں کول ہون
 ہونے سجھدا اے۔

انجام انجام ارج ایمانی دا اختتام دسیا جاندا اے۔

ڈرامہ دی بنیادی اقسام

- 1 احمیہ (Tragedy) جیہدا انجام ٹھنک ہوندا اے
 2 طریبہ (Comedy) جیہدا انجام خوش گوار ہوندا اے

پنجابی ڈرامہ نگار:

بھائی ویر سنگھ - کہ راہ لکھو داتا

اشفاق احمد - بالو قدسید - سلطان کھوسٹ

آغا اشرف - سجاد حمید - آغا اشرف

بول مٹی دیا باویا

ملکی گل

پنجابی ڈرامہ نگار

بھائی ویر سنگھ - کہ راہ لکھو داتا
اشفاق احمد - بالو قدسید - سلطان کھوسٹ
آغا اشرف - سجاد حمید - آغا اشرف
بول مٹی دیا باویا

پنجابی ڈرامہ نگار

بھائی ویر سنگھ - کہ راہ لکھو داتا
اشفاق احمد - بالو قدسید - سلطان کھوسٹ
آغا اشرف - سجاد حمید - آغا اشرف
بول مٹی دیا باویا